

Paide linna üldplaneering

**Lähteseisukohad ja keskkonnamõju strateegilise
hindamise väljatöötamise kavatsus**

Paide linnavalitsus ja Kobras AS

Juuli 2020

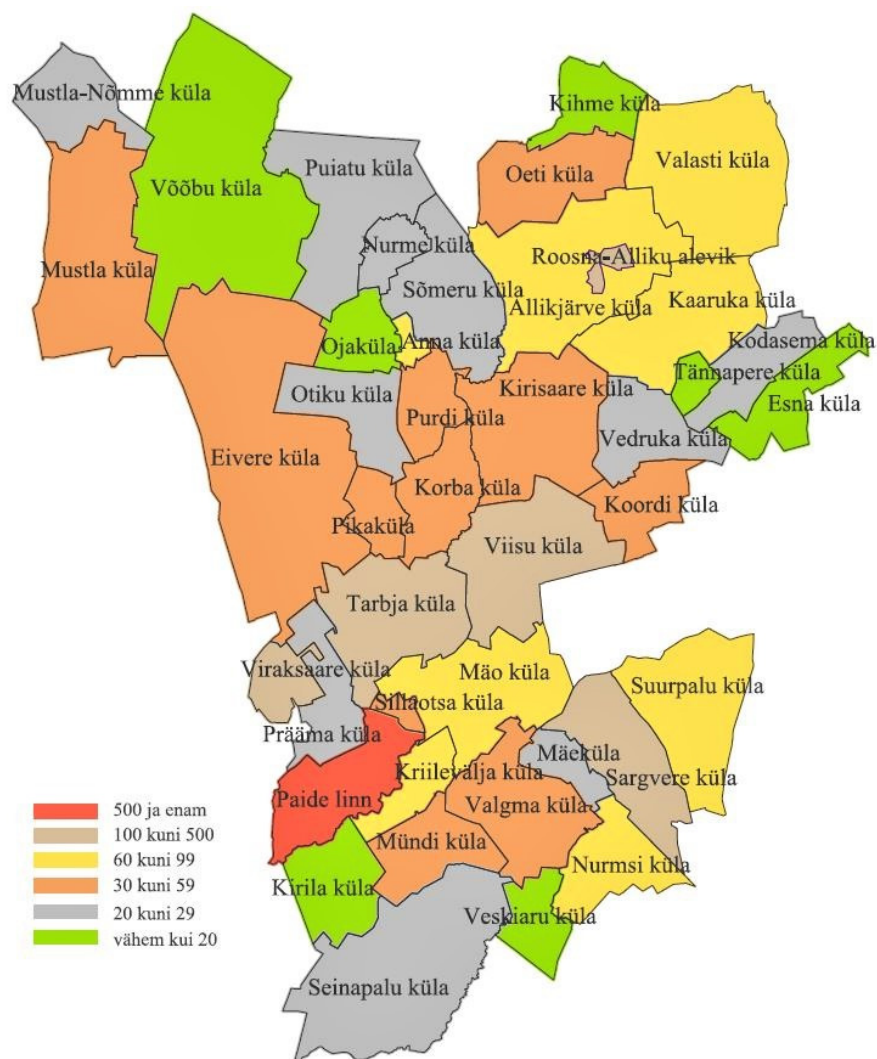
Sisukord

1. Paide linna üldplaneeringu koostamise eesmärk	3
2. Üldplaneeringu põhimõtted.....	5
3. Üldplaneeringu ülesanded.....	6
4. Üldplaneeringu elluviimisega eeldatavalt kaasnev keskkonnamõju.....	9
4.1. Looduskeskkond.....	9
4.2. Sotsiaalmajanduslik keskkond	12
4.3. Kultuurikeskkond	16
4.4. Muu keskkonnamõju ja kumulatiivne mõju.....	17
5. Seosed strateegiliste dokumentidega	18
5.1. Üleriigiline planeering Eesti 2030+	18
5.2. Järvamaa maakonnaplaneering	19
5.3. Piirkonnas kehtivad üldplaneeringud	25
5.4. Järvamaa arengustrateegia 2019–2035+	26
5.5. Paide linna strateegilised arengudokumendid	27
6. Tegevus- ja ajakava.....	29
7. Kaasamine ja koostöö	30
8. Vajalikud uuringud ja analüüsid	32
9. Ekspertühma koosseis.....	33
10. Lähtematerjalid	34

1. Paide linna üldplaneeringu koostamise eesmärk

Paide linnavolikogu algatas 20.09.2018 otsusega nr 54 Paide linna üldplaneeringu (ÜP) ja üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH).

Paide linn on uus omavalitsüksus, mille moodustasid 2017. aastal ühinenud Paide linn, Paide vald ja Roosna-Alliku vald. Paide linna pindala on 442 km² (suuruselt teine linn Eestis) ja see koosneb 42 asustusüksusest (joonis 1). Kõige tihedama asustusega piirkond on Paide linna asustusüksuse territoorium, kus elab 75% elanikest. ÜP koostatakse kogu Paide linna haldusüksuse territooriumile, et pikaajalise ruumilise strateegia abil siduda keskkond ühtseks tervikuks, mis tagab tasakaalustatud arengu kõigis linna osades ja loob ühinenud omavalitsuses alused suuremaks ühistundeks.

Joonis 1. Paide linna rahvastiku paiknemine (allikas: Arengukava, Rahvastikuregister seisuga 01.01.2020)

Paide linna visioon: *Paide on mõnusa õhustiku ja suhtluskultuuriga kogukondi ühendav linn, kus väärtustatakse kõrgelt haridust ja kultuuri. Siin elavad ettevõtlikud ja tervislike eluviisidega inimesed, elukeskkond on nüüdisaegne ja linnaruum terviklikult planeeritud.*

Visiooni ruumilised eesmärgid:

- Asustus on kompaktne ja ökonoomne, rõhuasetusega olemasolevate keskuste ja tuumikalade tihendamisele ja arendamisele.
- Paide linnaruumi kvaliteet vastab elanike vajadustele ja toimib tõmbekeskusena.
- Külad on õdusad elupaigad ja hästi seotud esmatähtsate teenustega.
- Hajaasustusega piirkonnas on võimalik maalähedane eluviis.
- Avalik ruum on sidus võrgustik, kvaliteetne ja mitmekesine, mis pakub kõigile kasutajarühmadele olemis- ja tegutsemisvõimalusi ning järgib universaalsaini põhimõtteid.
- Ehitatud keskkond on energiatõhus ja kestlik ning kasvab taastuenergeetika kasutamine, sh hajaenergeetika.
- Liikuvuskeskkond on turvaline, sidus ja kõigile ligipääsetav, ühendades erinevate piirkondade sihtkohad, teenused, haridusasutused ja puhkealad. Kasutatakse puhtamaid ja tervislikumaid transpordivorme.
- Paide linnas on võimalused mitmekesise ettevõtluskeskkonna, sh põllumajanduse arendamiseks.
- Väärtustatakse kultuuripärandi püsimist, looduskeskkonna säilitamist ja elurikkuse suurendamist, arvestatakse kliimamuutustega.
- Rohevõrgustik on sidus ja puhkealad kõigile kättesaadavad.
- Terviklik ja tasakaalustatud areng mitmekesises elukeskkonnas.

ÜP koostamisel on põhifookus linna ruumilise arengu põhimõtete ja visiooni kujundamisel: määratakse maa- ja veealadele üldised kasutamise- ja ehitustingimused ning maakasutuse juhtotstarbed, mis on aluseks hilisemate projekteerimistingimuste andmisele ja detailplaneeringute koostamisele.

Lähteseisukohad (LS) ja KSH väljatöötamise kavatsus (VTK) on koostatud ühise dokumendina, et vähendada dubleerimist ja paremini seostada ÜPga kavandatav areng ning selle mõjude hindamine.

LS ja KSH VTK on esialgne ülesande püstitus järgneval ÜP ja KSH koostamise protsessiks ning selle sisu võib edasise ÜP koostamise käigus, kaasamise ja koostöö ning täiendavate analüüside tulemusel täieneda ja muutuda.

2. Üldplaneeringu põhimõtted

ÜP koostamisel lähtutakse õigusaktidest, planeeringutest, arengukavadest, kaitse-eeskirjadest jms dokumentidest, planeerimise heast tavast ning asutuste ja isikute põhjendatud seisukohtadest. Eraldi käsitletakse Paide linna asustusüksust ja Roosna-Alliku alevikku.

ÜP koostamise aluseks olevad põhimõtted:

- Kahaneva elanikkonnaga arvestamine tähendab kohanduva linnaruumi planeerimist – asustuse ja hoonestuse arendamist olulisemates keskustes ning külates, kus on olemas väljaehitatud taristu. Keskendutakse elukeskkonna kvaliteedi tõstmisele ja kohalike väärtuste säilitamisele.
- Paide linna asustusüksusena käsitletakse eraldi, sh koostatakse kesklinna ehk tuumikala elukeskkonna ruumilise arengu kontseptsioon, mis on aluseks järgnevatele ruumiotsustele.
- Linnaruumi planeerimine ei soodusta autoliikluse suurenemist. Prioriteet on elanikele turvaline ja kvaliteetne elukeskkond, mis soosib jalgsi- ja jalgrattaga liiklemist. Vältida tuleb suurte haljastusega liigendamata parkimisalade kavandamist.
- Aladel väljaspool Paide linna asustusüksust ja väiksemaid keskusi tuleb luua võimalusi mitmekülgseks maakasutuseks. Tegevust piiravad ehitus- ja maakasutustingimused või detailplaneeringu koostamise nõue on ainult piiritletud maa-aladele või konkreetsete tunnustega tegevuste välistamiseks.
- Linnalised asulad ja traditsioonilised külad on seotud tervikuks, väärtustades neid elamisviise võrdselt.
- Asustuse arendamisel eelistatakse kasutusest välja langenud väärtuslike alade ja hoonete taasaktiveerimist uute alade hõivamisele, soodustades olemasoleva ehitatud keskkonna taaskasutamist ja tihendamist ning olemasoleva tehnilise taristu kasutamist.
- Ettevõtluse arendamiseks luuakse paindlikud tingimused, säilitades olemasoleva elukeskkonna väärtused.
- Tootmisaladele hoonete planeerimisel ja projekteerimisel arvestada, et alale mahuks ka tootmisest tulenev mõjuala (sh kaitsehaljastus).
- Linnaelanikele tuleb tagada puhkealade olemasolu, jalakäijate- ja jalgrattateed (ning kvaliteetse ühistranspordi võimalused), linna keskustes integreerida hoonestus rohealadega ja säilitada pargid jt rohealad.

3. Üldplaneeringu ülesanded

Paide linna ÜPga tuleb lahendada planeerimisseaduse § 75 lõikes 1 määratud ülesanded, lähtudes linna ruumilistest vajadustest ja planeeringu eesmärkidest. ÜP ülesandeks on asustust suunavate tingimuste täpsustamine ja ruumilise arengu põhimõtetes kokkuleppimine, maakasutuse, sotsiaalse ja tehnilise taristu ning rohelise võrgustiku kavandamine, kliimamuutuste ja kultuuripärandiga arvestamine ning avalikule ruumile nõuete kehtestamine.

ÜP ülesanded lahendatakse teemade kaupa. Tegemist on esialgse loeteluga, lõplikud teemad täpsustuvad ÜP koostamise käigus omavalitsuse, ametiasutuste, kogukonna ning laiema avalikkuse koostöös.

Elamuehitus

Töötatakse välja põhimõtted kompaksete hoonestusalade, tuumikalade, hajaasustuspiirkondade ning detailplaneeringu kohustusega alade määramiseks ja hoonestustingimuste seadmiseks. Eristatakse ehitamise tingimusi linnalise ja maalise asustusega aladel, lähtudes piirkondlikust eripäradest. Elamualadena eelistatakse olemasolevates piirides asustusalasid, mis on juba varem kasutusele võetud, sh vanade talukohtade ja hoonekomplekside kasutamine maal. Vajadusel muudetakse Paide linna linnalise asula ja tiheasustusala piire.

Ehitus- ja maakasutustingimused määratakse ainult aladele, kus need on tingimata vajalikud, nt üksikute elamute ehitamisel hajaasustuses on otstarbekas rakendada võimalikult suurt vabadust, et hoiduda liigsetest piirangutest ülemäärase avaliku huvi puudumisel.

Vaadatakse üle kehtestatud, kuid realiseerimata detailplaneeringud ning vajadus nende kehtetuks tunnistamiseks. Töötatakse välja üldised kriteeriumid, millele tuginedes saab üle 5 aasta vanuseid ja mitteamajakohaseid planeeringuid edaspidi kehtetuks tunnistada.

Looduskeskkond

Töötatakse välja täpsustatud nõuded ehitamiseks ja muul otstarbel maa kasutamiseks rohevõrgustiku, väärtuslike maastike ja veealade jm olulise looduskeskkonnana käsitletud piirkondades. Vajadusel täpsustatakse selliste alade piire. Rohevõrgustik peab tagama elurikkuse, sh linnalooduses. Vaadatakse üle rohe- ja sinivõrgustiku toimimine, et luua võimalused kliimamuutustega kohanemiseks ja ressursisäästlikumaks linnamajandamiseks.

ÜP koostamisel arvestatakse konkreetsete looduskaitsealuste objektide kaitse-eeskirjade ja neis seatud tingimustega (sh pärandkultuuriliste, maastikuliste jms väärtustega). Tuuakse välja kaitstavate loodusobjektide kattuvus puhke- ja virgestusaladega ning külustustaristuga.

Täpsustatakse veekogude äärsete alade ehitustingimusi ja muudetakse vajadusel ehituskeeluvööndit, sh üleujutusohuga aladel. Üleujutusohuga (st korduvalt üleujutatavate) alade määratlemise ja üleujutusohuga alal ehitus- ja muude tingimuste määratlemise sisendiks on Paide Linnavalitsuse tellimisel koostatav uuring üleujutusohuga alade väljaselgitamiseks, mis koostatakse ÜPst eraldiseisvalt (hange märtsis 2020).

Määratakse väärtuslikud metsa- ja põllumajandusmaad, kuhu ehitustegevust mingil juhul ei kavandata, ning keskkonnaseisundi kaitseks metsad, mille ülesanne on kaitsta asulat või ehitist õhusaaste, müra, tugeva tuule eest, tõkestada metsatulekahju levikud või vähendada tuleohtu. Sellised metsad määratakse kokkuleppel maaomanikuga ning kaalutakse metsaseadusest tulenevat võimalust seada ÜPga piirangud metsa majandamiseks raieliigi lõikes ning lageraie tegemisel langi ulatusele ja raievanusele.

Ettevõtlusalad

Määratletakse sobivad alad ettevõtluseks ning hinnatakse ettevõtlust piiravate nõuete vajalikkust, et ettevõtluse arendamine oleks piirkonnas soodustatud ja ebasoodne mõju looduskeskkonnale ja inimese tervisele ning heaolule minimaalne. Täpsustatakse tootmis- ja ettevõtlusalade paiknemist, ehitustingimusi ja mõjualasid, sh välditakse konfliktide tekkimist ettevõtlus- ja elamualade kõrvuti paiknemisel (vajadusel nt kaitsehaljastus või muu leevendav meede). Soovitavalt määratakse alad multifunktsionaalsetena, et tagada ettevõtluse ja linnalise iseloomuga piirkondade mitmekesisus.

Täpsustatakse väärtuslike põllumajandusmaade piire ja määratakse võimalusel põllumajandusmaadele täiendavad kasutust ja ehitustegevust reguleerivad tingimused (sh taastuvenergeetika), arvestades põllumajandusliku tegevuse keskkonnasäästlikkusega.

Avalik ruum ja sotsiaalne taristu

Täpsustatakse avaliku ruumi ulatus ja tingimused tegevuste ja ehituse kavandamiseks, et tõsta elukeskkonna kvaliteeti ja tagada võrgustiku sidusus. Määratakse ühiskasutusega liiklusruumiga alad ja liikluse rahustamise meetmed. Määratakse alad ja juhud, kus tuleb kaaluda arhitektuurivõistluse korraldamist detailplaneeringu koostamisel või ehitusprojekti koostamisel.

Määratakse külaplatside asukohad küladele, kus need puuduvad. Kaalutakse maade reserveerimise vajadust aktiivseks vaba-aja veetmiseks. Hinnatakse puhke- ja virgestusalade kättesaadavust ja ligipääsetavust.

Täpsustatakse uute ja olemasolevate sotsiaalobjektide, eelkõige laste- ja haridusasutuste vajadust (sh tehakse koostööd naaberomavalitsustega), vajadusel määratakse uute objektide asukohad ning tingimused ehitamiseks, et tagada teenused võimalikult elukohalähedaselt. Analüüsida teenuste kättesaadavust ja vajadust.

Transpordivõrgustik ja tehniline taristu

Määratakse liikluskorralduse üldised põhimõtted uute arendusalade teede ja taristu rajamiseks, tänavavõrgu hierarhia, teede funktsioonid (kohalik tee, avalikus kasutuses eratee), teede kaitsevööndite ulatus ning jalgsi-, jalgrattaliikluse ja ühistranspordi arendamise põhimõtted vähendamaks autoliiklust linnas. Esitatakse ettepanekud kergliiklusteede võrgu arendamiseks nii asustusüksuste sees kui nende ühendamiseks, sh arvestades uue Tallinn-Tartu maantee ehituse ja bussiliiklusega.

Määratakse perspektiivsed tehnovõrkude asukohad ja üldised põhimõtted tehnovõrkude kavandamiseks, sh sademevete ja liigvee ärajuhtimise tõhustamiseks, nõuetekohased tuletõrje veevõtukohtade asukohad, uute energiatootmise rajatiste (sh taastuvenergia) rajamise tingimused, kaugküttevõrgustik. Vajadusel täpsustatakse jäätmekäitluskohtade asukohad koos maakasutuse tingimustega ja suurõnnetuse ohuga ettevõtete loetelu. Täpsustatakse riigikaitseliste objektide maa-alad ning piiranguvööndid. ÜP koostamisel arvestada, et riigikaitselise ehitise piiranguvööndisse kavandatud ehitised ei tohi vähendada riigikaitselise ehitise töövõimet.

Määratakse avalikes huvides omandamise, sundvõõrandamise või sundvalduse seadmise vajadused ning tingimused avalikult kasutatavate teede avalikes huvides omandamiseks.

Kultuuripärand ja miljööväärtuslikud alad.

Paide linnas on kultuurimälestiste riikliku registri andmetel 226 arvel olevat mälestist (seisuga 16.04.2020), sh 14 ajaloomälestist, 63 arheoloogiamälestist, 71 ehitismälestist ja 1 muinsuskaitseala. Lisaks asub valla territooriumil 23 registreeritud 20. sajandi kultuuriväärtuslikku objekti.

Paide vanalinna muinsuskaitseala (reg nr 27009) loodi 1973. aastal ning seal kehtib Vabariigi Valitsuse 14.07.2005 määrusega nr 182 vastu võetud „Paide vanalinna muinsuskaitseala põhimäärus“. 2019. aasta sügisel alustas muinsuskaitseamet kaitsekorra uuendamise, et vaadata üle muinsuskaitseala ja selle kaitsevööndi piirid, sõnastada koos ekspertide ja kogukonnaga eesmärk ja reeglistik. ÜP koostamine ja kaitsekorra uuendamine on kavas teha koostöös Muinsuskaitseametiga, et ühendada avalikustamine ja kogukondlikud arutelud, vältida vastuolusid ja tagada vajalike teemade katmine mõlemas arengudokumendis.

2008. aastal alustati teemaplaneeringu koostamist „Paide miljööväärtuslike hoonestusalade piiride määramine ning kaitse- ja kasutamistingimuste seadmine“, mida ei kehtestatud ning mis vajaks ülevaatamist. ÜP koostamise käigus kaalutakse miljööväärtuslike alade moodustamist ja ehitustingimuste määramist, arvestades eri ajastustest arhitektuurselt silmapaistvate hoonete ja piirkonnale iseloomuliku krundi- ja hoonestruktuuriga alasid. Selgitatakse täiendavaid võimalikke väärtusi ja nende säilitamise meetmeid (sh pärandkultuur ja kohaliku tähtsusega kultuuripärand, väärtuslikud maastikud), vältides topelt kaitsmist.

4. Üldplaneeringu elluviimisega eeldatavalt kaasnev keskkonnamõju

ÜP koostamise raames viiakse läbi keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH), mille eesmärgiks on arvestada keskkonnakaalutlustega, tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse ja jätkusuutlik areng ning seeläbi inim- ja looduskeskkonna mõjusid tasakaalustav planeeringulahendus. KSH hindab muutusi keskkonnas, mis kaasnevad ÜP elluviimisega. Selliseid keskkonnamõjusid on võimalik täpsustada ÜP eelnõu selgumisel ja eelkõige hinnatakse neid mõjusid, mille osas tehakse ÜPs ettepanekuid ja seatakse tingimusi.

KSH toetab ÜP lahendust ning minimeerib võimalused arendusteks, millega kaasneb oluline ebasoodne mõju keskkonnale. KSH käigus kirjeldatakse, analüüsitakse ja hinnatakse ÜP rakendamisega kaasneva võivaid olulisi looduskeskkonna-, sotsiaalmajanduslikke ja kultuurilisi mõjusid, tehakse ettepanekuid parima võimaliku lahendusvariandi valikuks ning vajadusel leevendusmeetmete rakendamiseks. Negatiivsete mõjude käsitlemise kõrval on tähtis võimalike positiivsete mõjude hindamine ja võimendamine. Lisaks olulistele mõjudele käsitletakse ka asjakohaseid kultuurilisi, sotsiaalseid, looduskeskkonnale ning ka majanduskeskkonnale avalduvaid mõjusid.

Väljatöötamise kavatsus (VTK) on aluseks KSH aruande koostamisele, mis on ÜP juurde kuuluv lisa. KSH aruanne koostatakse paralleelselt ÜPga ega ole seega käsitletav eraldi protsessina – dokumendid avalikustatakse samaaegselt. KSH käsitleb ÜP planeeringuala ehk kogu Paide linna territooriumi. Sõltuvalt eeldatava mõju ulatusest arvestatakse keskkonnamõju hindamisel ka ala väljaspool planeeringuala.

4.1. Looduskeskkond

Elurikkus. Negatiivsed mõjud võivad tuleneda elustiku seisukohast väärtuslike alade hõivamisest või kasutusotstarbe muutmisest. KSH analüüsib koormust taimestikule ja loomastikule, eesmärkide määratlemist (liigitus, hooldusnõuded jms), looduslikke ja poollooduslikke alasid, (linna)elustikku kaitsvaid meetmeid.

Rohevõrgustik. Põhiliseks konfliktivööndiks rohevõrgustikes on siiani Tallinn–Tartu–Võru–Luhamaa maantee, mis lõikab maakonna piires viit rohekoridori. Maantee Kose–Võõbu ja Võõbu–Mäo teelõikude eelprojektiga on kavandatud Võõbu ulukite ülekäigukoht ja Puiatu ökodukt. Konfliktikohtadena võib välja tuua ka roheline võrgustiku elementide lõikumine (kokku 10 kohas) Pärnu–Paide–Rakvere maanteega kui teise suurema liiklustihedusega teega.

ÜP määrab väärtuslikke rohealasid ja looduskooslusi, mis aitab vältida olulise negatiivse mõju avaldamist ja teeb ettepanekud kliimamuutustega kohanemiseks (tormikindlus, kuumasaared, hoovihmad jms).

KSH vaatleb ÜP mõju looduslike alade terviklikkuse ja elurikkuse säilimisele, vajadusel täpsustades rohevõrgustiku piire ja kasutustingimusi. KSH eesmärk on ÜP lahenduse suunamine selliselt, et oleks maksimaalses ulatuses tagatud võrgustikku kuuluvatel aladel looduslike protsesside sidus, jätkusuutlik ja täisväärtuslik toimimine, bioloogilise mitmekesisuse kaitse ning sobilikes kohtades inimestele puhkevõimaluste pakkumine. Alade kasutamine ei tohi seejuures häirida looduslike protsesside jätkumist.

Kaitstavad loodusobjektid. Paide linnas on 9 Natura 2000 ala (EELIS, 16.04.2020)

- Esna loodusala RAH0000380
- Kareda loodusala RAH0000396
- Kiigumõisa loodusala RAH0000388
- Kõrvemaa loodusala RAH0000567
- Prandi Loodusala RAH0000386
- Pärnu jõe loodusala RAH0000027
- Roosna-Alliku loodusala RAH0000393
- Kõrvemaa linnuala RAH0000120
- Kõnnumaa-Väätsa linnuala RAH0000086

ÜP lahendus peab tagama ja/või toetama Natura 2000 ala kaitse-eesmärkide saavutamist. KSH käigus hinnatakse planeeritava tegevuse võimalikku negatiivset mõju ja pakutakse välja leevendusmeetmed.

Paide linna territooriumile jääb 15 kaitseala, 1 projekteeritav kaitseala, 1 hoiuala ja 1 kohalik kaitstav objekt (EELIS, 16.04.2020):

- Eivere mõisa park KLO1200161
- Esna maastikukaitseala KLO1000261
- Kareda looduskaitseala KLO1000186
- Kiigumõisa maastikukaitseala KLO1000260
- Koordi mõisa park KLO1200500
- Kõrvemaa maastikukaitseala KLO1000265
- Mäo mõisa park KLO1200505
- Prandi looduskaitseala KLO1000326
- Purdi ebatsuugapuistu KLO1200515
- Purdi mõisa park KLO1200508
- Roosna-Alliku maastikukaitseala KLO1000185
- Roosna-Alliku mõisa park KLO1200314
- Sargvere mõisa park KLO1200510
- Türi maastikukaitseala KLO1000614
- Vodja mõisa park KLO1200513
- Koordi raba KLO5000001
- Pärnu jõe hoiuala (Järva) KLO2000025
- (projekteeritav) Kõrvemaa maastikukaitseala PLO1001210

Paide linnas asub 13 kaitsealuse liigi püsielupaika, üksikobjektidena kaitstakse 9 objekti.

ÜPs maakasutuse, arendustegevuse ja objektide kavandamisel ning seatavate tingimuste osas arvestatakse kaitstavate loodusobjektidega, looduskaitsealade ja kaitsealade kaitse-eeskirjadega. KSH raames hinnatakse ÜPga kavandatavat võimalikku mõju kaitstavatele loodusobjektidele.

Põhja- ja pinnavesi. Paide linn paikneb Türi voorestiku maastikukaitseala kirdeservas, Pandivere kõrgustiku edelanõlva ja Kõrvemaa maastikukaitseala vahel. Osa omavalitsusüksuse territooriumist paikneb Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlikul alal (lõuna ja kaguosa ning Anna, Sõmeru ja Nurme küla piirkond). Paide linnas kasutatakse ühisveevarustuses peamiselt Siluri-Ordoviitsiumi Pärnu põhjaveekogumi (Paide asula veehaare) ja Siluri-Ordoviitsiumi Pandivere põhjaveekogumi Lääne-Eesti vesikonna põhjaveekogumi põhjavett. Omavalitsuse tiheasustusalad asuvad peamiselt nõrgalt kaitstud põhjaveega alal, erandiks on Anna küla, mis asub kaitsmata põhjaveega alal.

Paide linna alalt voolavad läbi Pärnu jõgi (VEE1123500), Jägala jõgi (VEE1083500), Lintsi jõgi (VEE1127400), Prandi jõgi (VEE1125700), Reopalu jõgi (VEE1125100), Esna jõgi (VEE1124100) ja Vodja jõgi (VEE112380). Seisuveekogudest on omavalitsuse omandis ja avalikus kasutuses Tarbja paisjärv (VEE2056510), Roosna-Alliku tehisjärv (VEE2054820) ja Paide tehisjärv (Kirila veehoidla, Mündi paisjärv, VEE2056610). Avalikus kasutuses on ka RMK kasutusvalduses Võõbu külas asuv Matsimäe Pühajärv (VEE2042000). Järved on piirkonnas populaarsed puhkamiskohad.

ÜP koostamisel tuleb arvestada võimalike üleujutusohutudega ning kliimamuutustest tulenevate riskidega. Kuna planeeringualal on põhjavesi maapinnalt lähtuva reostuse eest nõrgalt kaitstud ja kohati kaitsmata, on tähtis põhjavee kvaliteedi säilimisele ja parandamisele olulist rõhku pöörata. KSHs analüüsitakse ÜPga kavandatud uusi ja laiendatavaid tootmisalasid, põllumajandusmaade kasutamist jm võimalikke tegureid, mis võiksid mõjutada põhjavee keemilist ja/või koguselist seisundit ning olla vastuolus Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskavas toodud keskkonnanäesmärkidega ja nende saavutamiseks koostatud meetmeprogrammidega. Uuritakse, kuidas mõjutab ÜP Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskavas toodud keskkonnanäesmärkide saavutamist. Samuti hinnatakse ÜP lahenduse mõju kinnitatud põhjaveevarudele. KSH aruande koostamisel võetakse arvesse piirkonna hüdrogeoloogilisi tingimusi.

KSHs analüüsitakse kaldaalade maakasutuse võimalikku mõju. Veekogude kasutamisevõimaluste suurendamiseks ja veeäärsete alade väärtustamiseks on oluline avada juurdepääs kallasrajale. KSHs hinnatakse, kas ÜPga kavandatavad juurdepääsud veekogude kallasrajale on piisavad ning pakutakse välja kallasraja kasutamiseiga seonduvad tingimused veekogude kaitset silmas pidades. Hinnatakse ÜPga välja pakutud ehituskeeluvööndi muutmise vajadust ja selle mõju veekeskonnale.

Veevõtu ning reo- ja sademevee ärajuhtimise vajadused on analüüsitud ja lahendused välja töötatud Paide linna ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kavas aastateks 2018-2029 (2019). Vajadusel tehakse ettepanek täiendavate reoveekogumisalade moodustamiseks. KSHs analüüsitakse sademevee immutamise võimalusi.

Maavarad ja kaevandustegevus. Maavaradest kaevandatakse kruusa ja liiva Karude ja Mõisametsa karjääris, liiva Rõamäe karjääris, lubjakivi Eivere karjääris ja turvast Präama ja Viisu turbatootmisalal. Kaevandamisluba kruusa kaevandamiseks on väljastatud Võõbu karjäärile Eivere külas.

KSH koostamisel arvestatakse olemasolevate maardlate ja mäeeraldistega ning nendest tulenevate keskkonnamõjudega muudest teguritest tulenevate mõjude kooshindamisel.

Kaevandamistegevuse mõjud on hinnatud ja hinnatakse ka edaspidi konkreetsete kaevandamislubade taotluste KMHde või eelhinnangute raames. Seetõttu ei keskenduta ÜP KSHs niivõrd igast eraldiseisvast kaevandamisõigusega alast või perspektiivsest kaevandamisõigusega alast tulenevatele mõjudele, vaid üldisemal tasemel avalduvatele mõjudele, lähtudes ehitus- ja kasutustingimustest nii maardla alal kui selle mõjualal. KSHs hinnatakse, kas ÜP lahendus on kooskõlas Eesti maapõuepoliitika eesmärkidega ning looduskeskkonna ja inimeste tervise kaitset käsitlevate regulatsioonide ja põhimõtetega.

4.2. Sotsiaalmajanduslik keskkond

Rahvastik. Eesti Rahvastikuregistri andmetel elab Paide linnas 10 474 elanikku (seisuga 01.01.2020). Elanike arv on viimastel aastatel olnud languses. Peamisteks põhjusteks on pidev negatiivne rändesaldo ja vähenenud sündimus – elanikud lahkuvad eeskätt seoses töökohtade puuduse, konkurentsivõimest madalama palgataseme tõttu, noored lahkuvad pärast gümnaasiumi lõpetamist teistesse linnadesse õppima ja sageli Paidesse ei naase eeskätt põhjusel, et napib hästi tasustatud töökohti ning eluaseme soetamisega seotud probleemide tõttu. 2017. aastal koostatud Paide linna, Paide valla ja Roosna-Alliku valla haridusvaldkonna olukorra analüüsi järgi (Geomedia, Cumulus Consulting) väheneb tõenäoliselt rahvaarv Paide linnas ka edaspidi – elanike arv väheneb 2027. aastaks 5% ja aastaks 2037 12% võrra.

01.01.2019 seisuga elab Paides linnas lapsi vanuses 0-14 aastat kokku 1642 ehk 15,3% linna rahvastikust. Tööealisi inimesi (vanuses 15–64) on 6684 ehk 62,3% linna rahvastikust, tööeast vanemaid elanikke (vanuses 65+) 2408 ehk 22,4%.

Paide linna rahvastik vananeb, nii nagu Eestis tervikuna. Kui aastal 2010 oli vanuses 65+ elanike osakaal 16%, siis aastal 2019 on see juba 22% elanikest. Oluliste muutusteta on püsinud alaealiste osakaal, 2010 oli see 20%, 2019 aastal 19%. 5% võrra on vähenenud 19–26 aastaste osakaal. Vanuses 27-65 aastaste tööealiste inimeste hulk on suurenenud 1% võrra.

KSH analüüsib ÜP võimalikku mõju rahvastiku arengusuundadele. ÜP koostamise käigus tuleb pöörata tähelepanu elukeskkonna parandamisele, et pidurdada väljarännet ja suurendada sisserände tõenäosust. Selleks tuleb säilitada ja parandada sotsiaalselt taristut elu- ja töökohtade paiknemist arvestades.

Kultuuri- ja haridusasutused. Paides pakutakse alus-, põhi-, gümnaasiumi ja huviharidust. Lasteaedu on siin 5 (Sookure Lasteaed, PAIde Lasteaed, Tarbja Lasteaed, Roosna-Alliku lasteaed Hellik, Viisu Lasteaed), linna hallatavaid üldhariduskooli 5 (Tarbja Lasteaed-Kool, Paide Hammerbecki Põhikool, Paide Hillar Hanssoo Põhikool, Roosna-Alliku Põhikool ja täiskasvanute keskkool). Koolivõrgu korrastamisega loodi riiklik Paide Gümnaasium.

Paide linnas on 2 munitsipaalhuvikooli (Paide Muusikakool, Paide Kunstikool), lisaks mitmed erahuvikoolid. Lisaks üldhariduskoolidele on Paides võimalus ennast koolitada ka kutseõppeasutuses (Järvamaa Kutsehariduskeskus) nii põhihariduse kui ka keskkooli baasil, saadaval on ka hulk täiendõppe koolitusi.

Paide linna hallatavad kultuuriasutused on Paide Muusika- ja Teatrimaja (PAMT), Roosna-Alliku Rahvamaja, Viisu Rahvamaja, Anna Vaba Aja Maja. Järvamaa Keskraamatukogu, mille

haruraamatukogud asuvad Roosna-Alliku alevikus, Viisu, Tarbja ja Sargvere külades ning teeninduspunkt Anna külas. Paides asub SA Ajakeskus Wittenstein, mille struktuuriüksus on Järvamaa Muuseum. Paide linnas ja külades tegutsevad mitmed eraalgatuslikud ja kodanikualgatusel põhinevad kultuurikollektiivid, seltsingud ja mittetulundusühingud. PAMTil on linna kultuurielu koordineeriv roll, aastas külastab nende üritusi ligi 100 000 inimest.

Aktiivselt tegutsevad Purdi, Tarbja, Kaaruka, Valasti, Oeti, Viisu, Valgma ja Kriilevälja külaseltsid. Sargvere, Mäeküla, Nurmsi, Suurpalu ja Valgma külade kultuurielu korraldajaks on alates 2019. aastast palgaline kultuurikorraldaja, kes on ühtlasi ka kohaliku kultuuriseltsi (Sargvere Maakultuuri Edendamise Selts) juhatuse liige.

Sportitegevust Paide linnas korraldavad SA Paide Spordikeskus, alapõhised eraspordikoolid ja mittetulunduslikud klubid. SA Paide Spordikeskus haldab E-Piima spordihalli, Paide linnavõimlat, linnastaadionit, linna kunstmurustaadionit, kesklinna staadioni, Paide matkarada, tänavakorpalliväljakuid, Paide Ülejõe disc-golfi parki, Ülejõe staadioni. 2017. aastal alustati jäätmejaama juures tehismaastiku terviseraja ettevalmistustega. 2019. aastal valmis Roosna-Allikul pump track ja BMX rattarada. Planeerimisjärgus on Pärnu jõe äärsel matkatee ühendamine valmisoleva matkarajaga.

Ettevõtlus ja tööhõive. Maksu- ja Tolliameti andmetel tegutseb Paides aktiivselt 425 juriidilist isikut (seisuga 01.2019), 94% neist on alla 5 töötajaga mikroorganisatsioonid. Linnas tegutsevad ettevõtted on loonud u 4400 töökohta. Registreeritud töötute arv on 307.

Paide linna suuremad ettevõtted tegutsevad peamiselt puidu- ja toiduainete tööstuses: AS Nor-Est Wood (puidu, ehitusmaterjalide ja sanitaarseadmete hulgamüük), AS Paide MEK (hoonete ehitus), AS Eesti Pagar (leiva- ja saiatootmine) ja AS Euroleib (leiva- ja saiatootmine), PMT OÜ (masinate ja mehhanismide tootmine), Järva Tarbijate Ühistu (jaemüük), Jalax AS (mööbli tootmine), Viking Window AS (puidust uste ja akende tootmine), AS Järvamaa Haigla (haiglaraviteenused).

Põllumajandus on Järvamaal nii praegu kui ka ilmselt tulevikus üks tähtsamaid majandusharusid, mis mh kujundab maakonna maastike ilmet. Seetõttu on oluline väärtuslike põllumajandusmaade sihtotstarbeline kasutamine.

Turism. Paide linna territooriumil olevaid turismiobjekte külastab u 35 000 inimest aastas, majutusasutusi u 6000 inimest (11 majutusasutuses on ligikaudu 250 voodikohta). Kõige suurema külastatavusega terves maakonnas paistab silma SA Ajakeskus Wittenstein koos Järvamaa muuseumiga (u 27 000 külastajat) ning majutusasutustest Paide Spa Hotell.

Puhkealad. 2017. aastal tehti Paide linnas mänguväljakutele audit. Üldine hinnang mänguväljakutele oli keskmine. Tehisjärve äärde on rajatud välijõusaal ja uus mänguväljak. Rajatud on uus park Sillaotsa (100 tamme park). Mänguväljakud asuvad ka Viisus, Sargvere külaplatsil, Tarbjal, Valgma külas, täiendati Lembitu pargis olevat mänguväljakut ja avati Põllu tänaval uus mänguväljak ning Peetri pargis madalseiklusrada.

Haljasalad on jaotatud nelja hooldusklassi ja hooldamiseks on sõlmitud leping Paide Haldusega. Parkide ja haljasalade rekonstrueerimine on alarahastatud, st vahendid on

niitmiseks, kuid väetamiseks, murupindade parandamiseks ja parkide-haljasalade rekonstrueerimisprojektide elluviimiseks vahendeid ei piisa. 2019. aastal valmis Paide linna rohealade analüüs ja viidi läbi Roosna-Alliku mõisapargi dendroloogiline uuring.

Maakondliku tähtsusega puhke- ja virgestusalasid on Paide linnas 3 (Vana-Veski piirkond, Paide vallitorn ja muuseum). Arendamisel on Ruubassaare tee 13 asuv tehismaastiku ala, matkaradade võrgustik (Pärnu jõe ääres, Valgma-Mündi talitee jt). Paide ja Tarbja tehisjärvede ning Roosna-Alliku Allikajärve ääres on olemas supelrannad.

Paides on oluline luua eeldused sotsiaalse taristu (arstiabi, haridus, kultuur) ja puhkealade kättesaadavuse parandamiseks lähtuvalt elanike elu- ja töökohtade praegusest ja perspektiivsest paiknemisest. ÜP ning KSH raames hinnatakse sotsiaalse taristu ja puhkealade arendamise ja parandamise eeldusi, sh teenustevõrgu optimaalsust, puhke- ja virgestusalade piisavust, ning kujundatakse ühistegevust soosiv inimsõbralik avalik ruum, mis oleks võrdselt ja võimalikult mugavalt ja turvaliselt kättesaadav kõigile soovijatele. ÜPs arvestatakse 2020. aastal valmiva Pärnu jõe kasutusvõimaluste uuringuga (koostaja Maves AS). KSH analüüsib ÜP võimalikku mõju elanike turvalisusele, heaolule ja tervisele.

Teed ja tänavad. Järvamaal korraldab ühistransporti Järvamaa Ühistranspordikeskus MTÜ. Paide linna külade elanikele on see väga oluline, sest tegu on elutähtsa teenusega, mis võimaldab autota inimestele ligipääsetavuse linna keskusele, arstiabile, kauplustele.

Asustusüksuses Paide linn on bussipeatused Keskväljakul, Paide Kultuurikeskuse ees, Pärnu tänaval ja Suur-Aia tänaval. Peatuste heakorda on parandatud ning bussijaama peatused Pärnu tänaval on rekonstrueeritud 2017. aastal. Pärnu tn 5 peatus on kõigi Paidesse sissesõitvate busside peatus reisijate väljumiseks, kus peatub päevas üle 50 bussi. Bussijaama hoone Paide linnas on eraomandis. Tallinn–Tartu–Võru–Luhamaa äärde on rajatud Mäo bussiterminal, kuid ilmselt keerulistest mahasõitudest tingitud ajakulu tõttu ei peatu seal palju busse ning probleem on ka ühendus teiste asustusüksustega.

Paide linnas on teid ja tänavaid (sh avaliku kasutusega erateed) kokku u 284 000 m, mille korrashoidu korraldab Paide Linnavalitsus vastavalt Paide linna teehoiukavale. Asustusüksuses Paide linn on 44 959 m tänavaid, Roosna-Alliku alevikus 5635 m tänavaid.

Paide linna läbivad mitmed riigimaanteed, millest olulisemad on riigimaantee nr 2 Tallinn–Tartu–Võru–Luhamaa ja riigimaantee nr 5 Pärnu–Rakvere–Sõmeru ning lisaks tugi- ning kõrvalmaanteed. Riigimaanteed on valdavalt heas või rahuldavas seisukorras, kohalikud teed ja avaliku kasutusega erateed on rahuldavas seisukorras. Paide linna külateedel puudub osadel kruusakattega teedel nõuetekohane kandevõime ja pinnasevee ärajuhtimist tagav teekonstruktsioon, mistõttu puudub võimalus pinnasevee ärajuhtimiseks.

Valminud on Pärnu–Rakvere–Sõmeru mnt Tehisjärve–Ale jalg- ja jalgrattatee, Mäo–Vodja jalg- ja jalgrattatee, Roosna-Alliku ja Kriievälja kergteed. Jalgratta- ja kõnniteed on ehitatud Sillaotsa, Mäo külasse koos Mäo liiklussõlme ehitusega, asustusüksuses Paide linn on rajatud kergliiklusteed Reopaluni ning ümber linna paralleelselt riigimaantee nr 5 Pärnu–Rakvere–Sõmeru.

Tänavavalgustusliinid ja ca 1413 valguspunkti kuuluvad SA Paide Haldusele. Neist rekonstrueeriti 2015. aastal 1299 valguspunkti. Tänavavalgustussüsteemid on järgmistes

Paide linna külades: Tarbja, Sargvere, Anna, Kriilevälja, Mündi, Viraksaare ja Pikaküla. 2005.aastal rekonstrueeriti Roosna-Alliku aleviku tänavavalgustus. Koostöös Paide Vesi ASiga rekonstrueeritakse 2020. aastal Paide linna asustusüksuses, Roosna-Alliku alevikus, Valasti, Vedruka ja Viisu külas ning Pikaküla asuvates ja eraomandis olevatel kortermajade kinnisasjadel tänavavalgustuse taristu.

Tehniline taristu. 2018. aastal koostati ühinenud Paide linna vajadusi arvestav ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava, millega seatakse eesmärgid ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni (sh sademeveekanaliseerimise) arendamiseks. Veemajanduslase tegevuse tulemina ei tohi reoveekäitlus Paide linna kinnistutel ohustada põhjaveet.

Sademeveekanaliseerimisega on Paide linna asustusüksuses varustatud osaliselt linna lõuna- ja edelaosa tööstus- ja korrusmajade piirkond ning Ristiku tänava korrusmajade ümbrus. Samuti on sademeveekanaliseerimine olemas Soo, Tallinna, Tööstuse, Karja ja Ehitajate tänaval ning bussijaama ja Paide kultuurikeskuse lähiümbruses. Sademeveetorustikega kogutav vesi juhitakse linnalähedastesse kraavidesse ning sealt edasi Pärnu või Reopalu jõkke. Sademeveekanaliseerimine ei kata linna vajadusi ja vajab arendamist. Roosna-Alliku ja väljaspool asustusüksust Paide linn sademeveekanaliseerimise torustik puudub – seal imbub lisaks kraavitamisele sademevesi haljasaladel pinnasesse.

Paide linnas on soojustrasse kokku 14 289 m. AS Paide Vesi on soojusvõrgu omanik ja rendib seda Enefit Green AS-le. Suurem osa linna soojustorustikust on uuendatud. Viimased rekonstrueerimise tööd lõppesid 2018. aastal. Tarbja külas on toimiv kaugküte, mida kasutavad kõik sealsed kortermajad ja linnale kuuluv lasteaed-alkool. Roosna-Alliku keskuses on toimiv kaugküte võrk olemas, kuid enamik kortermajadest on sellest loobunud ning asendanud kas elektrikütte või tahkeküttega toimivate kolletega (pioneerpliidid, kaminad, ahjud, väikekatlad jne). Sama probleem on ka teistes väiksemates asulates, kus on kaugküte varem olnud.

Taastuvenergeetika osatähtsus tõuseb ja seda tuleb võimalusel veelgi soodustada. Paide linnas tegutseb biomassi koostootmisjaam. Järvamaa maakonnaplaneering ei näe ette eelistatud alasid ei tuulikuparkide ega päikeseparkide rajamiseks, kuid on sõnastanud siiski mõned põhimõtted, mida ÜPga täpsustatakse.

ÜP ja KSH raames määratletakse tehnilise taristu arengusuunad ning hinnatakse kaasnevaid mõjusid looduskeskkonnale, sotsiaalsetele vajadustele ja heaolule ning asustuse vajadusele. ÜP ja KSH aruande koostamisel analüüsitakse praegust teedevõrgu üldist iseloomu ja paiknemist peamiste sihtkohtade suhtes, erinevate sihtpunktide vaheliste ühenduste vajadust ja asukohti ning liiklusohutust. Teede seisukorra parandamine ning jalg- ja jalgrattateede rajamine on vajalik kergliiklejate ohutult ning mugavalt liikumise võimaldamiseks ja keskkonnasäästlikku liiklemise edendamiseks.

ÜPs kaardistatakse olemasolevad veeskamiskohad ning määratakse uute vajadus, asukohad ja rajamise ning kasutamise turismipotentsiaal. Käsitletakse maa-alade arendamist ja kasutamist veekogude ehituskeeluvööndis ning hinnatakse selle muutmise vajadusest ja sellest tulenevaid mõjusid looduskeskkonnale.

Ohtlikud ettevõtted. Potentsiaalsed reostusallikad on põllumajandusühistute sõnnikuhoidlad ja küttehoidlad. Kuna neid ehitatakse ümber kaasaegsetele nõuetele vastavaks, jäävad

eeldatavad ohud põhjaveele järjest väiksemaks. Bensiinijaamad on ehitatud kaasaja nõuete järgi ja ei kujuta normaalses töörežiimis ohtu keskkonnale.

Paide linnas asub 3 ohtlikku ettevõtet ja sellega seonduvat objekti: JetGas OÜ Paide LNG seade (ohuala raadius 68 m) aadressil Tööstuse tn 15a; Olerex AS Paide Tallinna tn tankla aadressil Tallinna tn 59; JetGas OÜ Sakreti LNG seade (ohuala raadius 32 m) aadressil Sakreti, Mäo küla.

Paide linnas asub keskkonnaregistri andmetel 2 jääkreostusobjekti: Sillaotsa ABT (JRA0000006), kus jääkreostus on suuremas osas likvideeritud ning Nurmsi lennuväli (JRA0000236), mis ei ole enam ohtlik, kuna jääkreostus on aruande/info alusel likvideeritud (EELIS, 2020).

KSH käigus täpsustatakse ohtlike ja suurõnnetuse ohuga ettevõtete arv, asukohad ja ohualad.

Jäätmekäitluskohad. Paide linna territooriumile jääb 19 töötavat jäätmekäitluskohta (kompostimise väljak, sorteerimisjaam, autolammutuskoda, laadimisjaam, jäätmejaam, koospõletustehas).

KSH eesmärk on jäätmemajanduse valdkonnas tagada keskkonnanõuetele ja säästliku arengu põhimõtetele vastav jäätmekäitus.

Riigikaitse objektid. Üleriigilise tähtsusega riigikaitse objektid Paide linnas ei ole ja uusi riigikaitse objektide maa-alasid Järva maakonda maakonnaplaneeringuga ei ole reserveeritud.

Paide linnas asub kohaliku tähtsusega riigikaitse ehitised Nurmsi õppeväli, mille kasutamist korraldab Kaitsevägi Järva malev. Nurmsi õppevälja ja seal paiknevat murukattega lennuvälja kasutavad sõjalise väljaõppe, sealhulgas väliharjutuste korraldamiseks nii Kaitsevägi kui ka Kaitsevägi ning liitlased ja erinevad koostööpartnerid.

Kohaliku tähtsusega riigikaitse objektid on veel lisaks Kaitsevägi Järva maleva staabi- ja tagalakeskus, mis on planeerimisel Ringtee 3 ja Ringtee 3a kinnistutele Paide linnas, ning Eivere lasketiir. Põllu tänaval asuv Päästkeskus on plaanis kolida Olerexi ringi juurde Järve tee 4.

Riigikaitse otstarbega maa-alade ja ehitiste vajaduse planeerimine selgub ÜP koostamise käigus koostöös Kaitseministeeriumi ning Politsei- ja Piirivalveametiga. Riigikaitse objektide maa-alade ja ehitiste maakasutuse planeerimisel arvestatakse nii ehitiste kui ka nende piiranguvööndist tulenevate kitsendustega ning riigikaitse tegevusest tulenevate keskkonnamõjudega ulatuses, mis on ÜP kontekstis asjakohane.

4.3. Kultuurikeskkond

Paide linnas on 63 arheoloogiamälestist, 14 ajaloomälestist, 71 ehitismälestist ja 1 muinsuskaitseala. Paide vanalinna muinsuskaitseala ümber koondub linna tuumik. Paide linnas asuvad ka mitmed pärandkultuuri objektid, mis ei ole küll riikliku kaitse all, kuid moodustavad

siiski olulise osa rahvakultuurist. ÜP lahendus peab aitama kaasa pärandkultuuri säilimisele ja arvestama kultuuriväärtuste eripära.

Linna omapära edendamisel ja turismi arendamisel on keskne roll kultuurimälestistel, seetõttu lähtutakse KSH koostamisel mälestisi säästvast põhimõttest ja arvestatakse avaliku huviga. KSH käsitleb kaitsealuseid kultuurimälestisi, pärandkultuuriobjekte, miljööväärtuslikke alasid ja nende mõjualasid, hinnates kultuurikeskkonna säilimist ja väärtustamist tagavaid tingimusi.

Väärtuslikud maastikud hõlmavad suuremas osas nn kultuurmaastikku – paiku, kus inimene on elanud ja maad harinud juba väga pikka aega ja mis on maakultuuri üheks ilmestajaks. Väärtuslike maastike hulka on haaratud nii pärandkultuurmaastikke kui ka kauneid ning rekreatsiooniliselt olulisi loodusmaastikke. Maakonnaplaneeringu lisana valminud töös „Järvamaa väärtuslikud maastikud, ilusa vaatega teelõigud ning vaateornid ja vaatekohad“ on täpsustatud soovitusi alade maakasutuseks, ehitustegevuseks ja hoolduseks. I klassi ehk maakondliku, võimaliku riikliku tähtsusega väärtuslike maastikke on Paide linnas 2 (Paide vanalinn, Kareda–Esna maastik), II klassi ehk maakondliku tähtsusega 3 (Anna–Purdi maastik, Roosna-Alliku maastik, Kiigumõisa–Kilingi maastik) ja piirkondliku tähtsusega III klassi ehk kohaliku tähtsusega 4 (Prandi allikate ala, Mündi paemurd, Sargvere mõis, Valgma küla). Väärtuslikel maastikel kavandatav tegevus peab tagama nendele maastikele omaste kultuurilisaajalooliste, esteetiliste, looduslike, rekreatsiooniliste ja identiteediväärtuste säilimise.

ÜP koostamise käigus täpsustatakse väärtuslikud maastikud ning nende kasutus- ja kaitsetingimused. KSH raames hinnatakse, kas ÜPga väärtuslike maastike piiride täpsustamisel on arvesse võetud kõiki aspekte ja väärtusi ning kas kavandatud maakasutus ja maakasutuse tingimused on piisavad ja tagavad jätkusuutlikult väärtuslike maastike säilimise. Vajadusel pakutakse välja täiendavaid meetmeid maastikuväärtuste säilimiseks ja säilitamiseks. KSHs määratakse tingimused vaadete säilitamiseks ja avamiseks.

4.4. Muu keskkonnamõju ja kumulatiivne mõju

Kavandatava tegevusega ei ole ette näha piiriülest keskkonnamõju, kuid vajadusel arvestatakse väljastpoolt planeeringuala tulenevate oluliste mõjudega ja mõjude kumuleerimisega.

Mürataset, välisõhu kvaliteeti ja õhusaastet mõjutavad eelkõige transporditrassid ja tootmisalad. KSH analüüsib õhusaaste minimeerimise võimalusi, konfliktialasid elumupiirkondade ja tööstus- ja taristuobjektide vahel ning uute reservaalade paiknemist.

ÜP ja KSH koostamise käigus võib lisanduda mõjusid, mida hinnata. KSH aitab muuta ÜP tulemusi ressursi- ja energiatõhusamaks ning kujundada elanike heaolu suurendavat avalikku ruumi ning võimendada elu- ja ettevõtluskeskkonna positiivset mõju.

5. Seosed strateegiliste dokumentidega

Paide linna ÜP koostamise võetakse arvesse linna ruumilist arengut mõjutavaid strateegilisi arengudokumente, et see oleks kooskõlas kehtestatud riiklike ja maakondlike planeeringute, arengukavade ja strateegiatega. Järgnevad väljavõtted ja põhimõtted peavad kajastuma ka ÜP lahenduses.

5.1. Üleriigiline planeering Eesti 2030+

Üleriigilise planeeringu „Eesti 2030+” eesmärk on otstarbeka ruumikasutuse saavutamine Eesti kui terviku mastaabis – tagada elamisvõimalused Eesti igas asustatud paigas. Selleks on vajalikud kvaliteetne elukeskkond, head ja mugavad liikumisvõimalused ning varustus oluliste võrkudega.

Hajalinnastunud ruumi inimsõbralikkuse ja majandusliku konkurentsivõime tagavad eeskätt looduslähedane keskkond ja hästi sidustatud, heade liikumisvõimalustega asulate võrgustik. Hajalinnastunud ruumis toimivad hästi nii maapiirkonnad kui ka linn. Kompaktsed ja kvaliteetse linnaruumiga keskused (linnad) pakuvad oma toimepiirkonna elanikele heatasemelisi teenuseid, suurt lisandväärtust loovaid töökohti ja konkurentsivõimelist haridust. Maapiirkonnad pakuvad inimestele elukoha privaatsust, toimetulekut sõltumata välistest oludest ja looduslikku elukeskkonda.

Linnade ja teiste suuremate asulate planeerimisel tuleb säilitada nende kompaktsus, tihendada sisestruktuuri, võtta taaskasutusele seni kõrvale jäänud maid. Vähemalt linnakeskustes tuleks keskenduda kvaliteetse, esteetiliselt ja arhitektuurselt nauditava ning tiheda teeninduskohtade võrgustikuga avaliku linnaruumi väljakujundamisele. Linnades tuleb enam pühenduda ökosüsteemi terviklikkuse väärtustamisele ja säilitamisele, rohevõrgustiku sidususe hoidmisele ja parandamisele.

Peale linnade tihendamise tuleb näha ette ka uusi ehituspiirkondi, milleks on eelkõige linnade lähitagamaal paiknevad teised suuremad asulad oma sotsiaalse taristuga, ja linnade lähialad, kus ühendamine tehnilise taristuga on lihtsam. Vältida tuleb tiheasustuse kandumist muus mõttes väärtuslikele aladele (kaitsealad, rohevõrgustiku tuumalad ja koridorid, väärtuslikud põllumajandusmaad jms).

Transpordisüsteemid peavad olema üles ehitatud viisil, mis tagab igal pool elamisvõimalused ning töökohtade ja teenuste kättesaadavuse ka hõreda asustuse tingimustes. Eesti on olnud kiiresti autostuv riik ja seetõttu on otstarbekas leida lahendused autokasutuse ebasoodsa mõju leevendamiseks.

Linnade sisestruktuuri ja lähialade sidustamise seisukohalt on oluline kergliikluse (jalgsi- ja jalgrattaliiklus jms) olukorra parandamine. Otstarbekas on ühendada jalg- ja jalgrattateed piirkonniti võrgustikuks. Kergliiklusteed peavad siduma suuremad elamupiirkonnad töökohtade, matkaradade, spordirajatiste, haridusasutuste ja muude teenuste osutamise ja vaba aja veetmise kohtadega (kaubanduskeskused, linnasüda jm) ning tähtsamate transpordisõlmedega (rongi- ja bussipeatused jm). Aktiivsema kasutusega kergliiklusteid peab saama kasutada aasta ringi.

Et tõhustada soojusenergia kasutamist, tuleb silmas pidada asustusstruktuuri, asumite kompaktsust ja multifunktsionaalsust. Nende tunnuste arvessevõtmine kindlustab aastaringse soojusenergiatarve ja võimaluse soojust ja elektrit koostoota. Asustusstruktuuri planeerimisel tuleb säilitada olemasolevad kaugküttevõrgud kompaksete asumite juures ja soosida nende rajamist suurematesse uusasumitesse, et kasutada tõhusat soojust ja elektri koostootmise režiimi.

Mootorikütuste valdkonnas annab suure energiasäästu sidus ja kasutajakeskne ühistransport. Ühistranspordisüsteem peab olema sedavõrd heal tasemel, et inimesed hakkavad seda autotranspordile eelistama. Veelgi tõhusam on koostada planeeringud asulate kompaktsust suurendades selliselt, et inimeste igapäevane liikumisvajadus väheneks. Energiasäästlik on linnalähipiirkondade parem ühendamine kergliiklusteede võrgustiku abil ning uusasustuse rajamise asemel hoopis olemasoleva asustuse säilitamine ja tihendamine.

Eesmärk on rohevõrgustiku sidususe ja väärtuslike maastike hoidmine, määratleda Eesti rahvusmaastikud ja seada nende säilimist tagavad tingimused.

5.2. Järvamaa maakonnaplaneering

Ruumilise arengu visioon

Järvamaa on sidusa ruumistruktuuriga Eesti südameks olev maakond, kus väärtustatakse kvaliteetsed ja mitmekesised elu- ja majanduskeskkonda ning mis loob eeldused paremaks elu- ja töökohtade kokkusobitamiseks, kohaliku majanduse elavdamiseks, laialdasemaks vaba aja veetmise ja õppimise võimalusteks. Järvamaal on head ja kiired ühendused nii maakonnasiseselt kui ka teiste maakondadega koondamaks üleriigiliselt äri- ja tootmistegevust ennekõike logistikasõlmedes asuvasse maakondlikult olulistesse ettevõtluspiirkondadesse. Järvamaa üheks arengueeliseks on kiire ja hea ühendus Tallinnaga mööda Tallinn–Tartu–Võru–Luhamaa 2+2 sõidurajaga I klassi maanteed.

Järvamaa ruumilise arengu eesmärgid, millega tuleb ÜP koostamisel arvestada:

- Paide ja Türi linna kui maakondliku ja piirkondliku keskuse tasakaalustatud arengu tagamine, mis toetab kogu maakonna asustuse võrgustiku jätkusuutlikust;
- Mäo–Reopalu koridori ja Imavere puidutööstusklastri kui maakondlikult tähtsate ettevõtluspiirkondade arengu tagamine;
- optimaalse teeninduskeskuste ja haridusvõrgustiku tagamine;
- Järva maakonda läbiva Tallinn–Tartu–Võru–Luhamaa põhimaantee trassi ehitamine 2+2 sõidurajaga I klassi maanteeks;
- jalg- ja jalgrattateede võrgustiku arendamine tagamaks paremat ja ohutumate teenuste ning töökohtade kättesaadavust maakondlikus, piirkondlikus, kohalikes ja lähikeskustes ning tervise edendamiseks;
- loodusväärtuste säilimise ja roheline võrgustiku toimimise tagamine;
- väärtusliku põllumajandusmaa säilimise tagamine;
- maakondlikult tähtsate puhkealade säilimise tagamine ja arendamine.

Toimepiirkonnad

Linnapiirkond on sisuliselt ühtse tervikuna koostoimiv keskuseks olev linnaline asula ja selle lähiala (eeslinnad, satelliitasulad), mis moodustavad funktsionaalselt ühe linnastu. Järva maakonnas on linnapiirkonnaks Paide linn koos Kriilevälja küla tihedamalt asustatud alaga. Sealse ruumi arendamisel tuleb välja arendada linna ja lähiala ühendav jalg- ja jalgrattateede võrgustik, ühtne varustatus tehnovõrkudega, säilitada ja tihendada asustust (sh kasutusest väljas olevate alade ja hoonete kasutusele võtmine) ja parandada puhke- ja rohealade võrgustikku.

Linna lähivööndi on ala, kus vähemalt 31% inimestest on linnaga (maakondliku- või piirkondliku keskusega) tihedalt seotud. Sellised vööndid on tekkinud Paide linna asustusüksuse ümber. Sealse ruumi arendamisel tuleb tagada jalg- ja jalgrattateede võrgustik ohutuks ühenduseks piirkonna keskusega.

Paide toimepiirkonda kuuluvad täielikult kõik Järva maakonna vallad, v.a Türi valla enamik paikkondi, mis kuuluvad Türi tugi-toimepiirkonda. Kuna Paide ja Türi linn asuvad lähestikku, siis Paide ja Türi vaheliste paikkondade elanikud kasutavad mõlema linna poolt pakutavaid töökohti ja teenuseid. Paide toimepiirkond hõlmab maakonnakeskust Paide linna ja selle tagamaad.

Maaliste piirkondadena on hajusa asustustriga alad, kus on ka mõningaid kompaktsema asustusega alasid (nt tihedamad külakeskused). Asustuse arendamisel jälgida olemasolevat asustuse struktuuri, vältida valglinnastumise tunnustele vastavate juhuslike arenduste kavandamist. Põllumajandustootmise jätkusuutlikkuse tagamiseks on vajalik hoida väärtuslikud põllumajandusmaad sihtotstarbelises kasutuses ning säilitada kuivendatud maade ja reguleeritud veekogude, sh eesvoolude hea seisund. Samuti tagada maaparandushoiu nõuete täitmine.

Linnalise asustusega ala hõlmab elamualasid, äri- ja tootmispiirkondi ning neid täiendavaid puhkealasid. Linnalise asustusega alade määramise eesmärk on suunata asustust (sh töökohtade ja teenuste koondumist) läbi ala asustustiheduse säilitamise ja kompaktsuse tõstmise. Linnalise asustusega alad kattuvad valdavalt üldplaneeringutega määratud tiheasustusaladega. Järva maakonnas on linnalise asustusega aladeks Paide linn, Roosna-Alliku aleviku tihedamalt asustatud alad ning Mäo küla ja Reopalu küla tihedamalt asustatud ala ja maakondlikult oluline tööstusala.

Asustuse kavandamise põhimõtted linnalise asustusega aladel, millega tuleb ÜP koostamisel arvestada:

- Koostada linnalise asustusega aladele terviklik ruumimudel.
- Eelistada asustuse tihendamist ja jälgida olemasolevat asustuse struktuuri. Soovitav on ennekõike muuta kompaktsemaks olemasolevaid linnasid, seejärel linnade lähistel väiksemaid keskuseid ning peale seda alles võtta kasutusele linnade äärealad (eeslinn).
- Üldplaneeringuga reserveeritud maakasutust arendada etapiliselt, et vältida suurepindalaliste ja sama juhtfunktsiooniga reservmaade killustatud ja maaüksusepõhist arendustegevust.

- Üleujutusaladele on soovitatav asustust mitte kavandada, selle kavandamisel teadvustada üleujutusohu ja võtta kasutusele meetmed kahjude vältimiseks. Olemasoleva asustusega üleujutusaladele näha ette vajadusel ennetus- ja/või leevendusmeetmed üleujutusega toimetulekuks, et vältida kahju varale, inimese tervisele ja keskkonnale.

Asustuse suunamise põhimõtted nii maalistes piirkondades kui ka linnalise asustusega aladel, millega tuleb ÜP koostamisel arvestada:

- Luua mugavad ja ohutud liikumisvõimalused teenuste kättesaadavuse parendamiseks läbi ühistranspordi võrgustiku ning jalg- ja jalgrattateede rajamise.
- Võtta kasutusele olemasolevad kasutusest välja langenud hoonestatud alad ja vajadusel leida neile uus funktsioon.
- Eelisarendada olemasoleva asustuse, teede ja raudteede, ühistranspordiliinide ja tehnovõrkude vahetus läheduses paiknevaid alasid.
- Vajadusel moodustada puhveralad tootmisalade ja teiste kasutusfunktsiooniga alade vahele keskkonnahäiringute minimeerimiseks. Kuumasaarte tekke vältimiseks on soovitatav suuri tootmisalasid liigendada (nt rajada kõrghaljastusega saari ulatuslike kaetud pindade vahele).
- Vältida elamualade ja tervishoiu- ja sotsiaalteenuseid pakkuvate asutuste planeerimist taristute kaitsevööndisse ning kemikaaliseaduse mõistes ohtlike ja suurõnnetusohuga ettevõtete ohu alasse.
- Vajadusel võtta kasutusele meetmed väärtuslike maastike ja kultuuriväärtuste säilimiseks ja väärtuste suurendamiseks ning roheline võrgustiku toimimise tagamiseks.
- Arendada puhke- ja virgestusalasid rekreatsioonivõimaluste kättesaadavuse suurendamiseks.
- Arvestada riigikaitse ja sisejulgeoleku vajadustega.
- Hoonete, eeskätt müratundlike hoonete planeerimisel tuleb arvestada müra normtasemetega. Uute müratundlike hoonete planeerimisel tuleb tagada normide kohased müratasemed nii hoonete väliterritooriumitel kui ka siseruumides. Müranormidele lisaks on hoonete planeerimisel oluline arvestada ka vibratsiooni, õhusaaste ja radooni piirväärtustega.

Ettevõtlus ja töökohad, millega tuleb ÜP koostamisel arvestada:

- Soodustada ettevõtluse arengut mitmekesise elukeskkonna säilimiseks ja arendamiseks ning kodulähedaste töökohtade olemasoluks.
- Eelistada võimalusel olemasolevate tootmis- ja tööstusalade tihendamist ja/või laiendamist uute alade kasutuselevõtu asemel.
- Uute alade kasutuselevõtul eelistada võimalusel alasid, kus on olemasolev taristu.
- Eelistada võimalusel olemasolevate kasutuseta hoonete kasutuselevõttu uute hoonete rajamisele.

Väärtuslikud maastikud, millega tuleb ÜP koostamisel arvestada:

- Määrata vajadusel detailplaneeringu koostamise kohustusega alad ja juhud.
- Säilitada väärtuslike maastike omapära uute ehitiste rajamisel.
- Kaaluda väärtuslike maastike haaramist osaliselt või täielikult puhke- ja virgestusalade koosseisu.
- Planeerida juurdepääsud arhitektuurilistele vaatamisväärsustele, muinsuskaitse objektidele ja looduse üksikobjektidele.
- Maakonna looduse omapära parema vaadeldavuse võimaldamiseks planeerida vaateid ja vaatekohtadesse vaateplatvorme.

Kultuuriväärtused, millega tuleb ÜP koostamisel arvestada:

- Vaadata üle olemasolevad ja selgitada välja potentsiaalsed miljööväärtuslikud alad. Väärtuskriteeriumiteks võivad olla tüüpilisus ja ebatüüpilisus. Ehitamise ja maakasutamise tingimuste määramiseks analüüsida külade väljakujunenud struktuuri ja miljööväärtuse korral säilitada seda. Oluliseks tuleb pidada väärtusliku miljööga külade krundi suurusi, hoonestuse ja kujundamise elemente, hoonestuse struktuure ja maakasutust. Uut hoonestust ja maakasutust tuleb sobitada vanaga olemasolevaid väärtusi rikkumata. Väärtuslikud on piirkonnad, kus on alles enamus algupäraselt säilinud taluarhitektuuri, on jälgitav ajalooline asustusstruktuur ja teedevõrk, traditsiooniline maakasutus.
- Miljööväärtuslike alade ja väärtuslike üksikobjektide määramisel tuleb määrata ka nende kaitse- ja kasutustingimused. Tähelepanu on vaja pöörata hoonestuse väärtusele, et selgitada välja, millised miljööalal paiknevatest ehitistest on väärtuslikud ja vajavad säilitamist. Üldplaneeringus määratavad kaitse- ja kasutustingimused peavad olema piisava täpsusastmega, et nii detailplaneeringu koostamisel kui ka projekteerimistingimuste andmisel.
- Selgitada välja ajalooliselt väärtuslikud objektid (sh hooned, monumendid, sillad, teed, tähised jne) ja seada neile säilimiseks vajalikud tingimused.
- Määratleda vaatekoridorid, sh tagada vaated kultuurilooliselt olulistele objektidele.

Puhke- ja virgestusalad, millega tuleb ÜP koostamisel arvestada:

Puhke- ja virgestusalad ning Paide ja Türi linna rohevööndid annavad inimestele võimaluse veeta aktiivselt aega looduses või tegeleda hobidega ning seeläbi lõõgastuda ja taastada töövõimet. Puhke- ja virgestuse eesmärki täidavad ka maakondlikult olulised veekogud.

Maakondliku tähtsusega puhke- ja virgestusalade võrgustikku täiendada kohaliku tähtsusega puhke- ja virgestusalade võrgustikuga. Eriti on see oluline linnalise asustusega alade lähiümbruses elanike kodulähedaseks igapäevaseks puhke- ja virgestusvõimaluse avardamiseks.

- Virgestusalade eraldi määratlemist tuleb kaaluda linnalise asustusega alad, kus on olemas elanikkond, kes vajab täiendavaid tingimusi sportlikuks liikumiseks.

- Planeerida puhke- ja virgestusalad võimalikult multifunktsionaalsetena. Pöörata tähelepanu erinevatele elanikkonnarühmadele, tegevuste mitmekesisusele ja aastaringsele kasutusvõimalusele.

Rohevõrgustik, millega tuleb ÜP koostamisel arvestada:

Roheline võrgustik toetab ökosüsteemide toimimist, säilitades ja luues tingimusi, mis tagavad ökosüsteemi teenused nagu puhas vesi, õhk, tootlik maapind, elurikkus, atraktiivsed puhkepiirkonnad jne. Seega toetab see kaudselt majandust ja kogukondi ning annab elutähtsa panuse kliimamuutuste looduslikku leevendamisse ja sellega kohanemisse.

Järvamaa roheline võrgustik täiendab funktsionaalselt kaitsealade võrgustikku, ühendades need looduslike aladega ühtseks terviklikuks süsteemiks. Võrgustikus toimub inimtekkeliste mõjude pehmendamine või ennetamine, mis tagab koosluste arengu looduslikkuse suunas. See omakorda toetab elurikkust ja tagab stabiilse keskkonnaseisundi ning hoiab alal inimestele elutähtsaid keskkonda kujundavaid protsesse (põhja- ja pinnavee teke, õhu puhastamine, keemiliste elementide looduslikud ringed jne). Roheline võrgustik toetab keskkonna loodusliku iseregulatsiooni säilimist.

- Rohelises võrgustikus (v.a väärtuslikud märgalad, veekogude kaldaalad, loodusdirektiiviga kaitstavad elupaigatüübid, kaitsealad, I ja II kategooria kaitsealuste liikide elupaigad ja teised seadustest tulenevate piirangutega alad) võib arendada roheline võrgustikuga arvestavat majandustegevust. Oluline on, et säiliks roheline võrgustiku tuumalade ja koridoride terviklikkus ning roheline võrgustik jääks toimima.
- Võrgustiku funktsioneerimiseks on vajalik, et looduslike ja poollooduslike alade osatähtsus rohelises võrgustikus ei langeks alla 80%.
- Oluline on rohekoridore lõikavate, tõkestavate või killustavate arenduste ning infrastruktuuriobjektide vältimine. Kui see pole võimalik, tuleb leida võimalused ökoduktide vms leevendavate meetmete rajamiseks.
- Metsamaa raadamine roheline võrgustiku aladel ei ole üldjuhul lubatud. Näiteks on lubatud metsa raadamine alal, millele on väljastatud maavara kaevandamise luba, eeldusel, et raadamise võimalikkus (mõju roheline võrgustiku toimivusele) on välja selgitatud ja vajadusel välja pakutud leevendus või vältimismeetmed maavara kaevandamisloa taotluse menetluses.
- Linnalise asustusega alade rajamine või laiendamine ei ole roheline võrgustiku alal lubatud.
- Roheline võrgustiku alal paikneva kinnistu tarastamine on lubatud vaid õueala ulatuses, välja arvatud juhul, kui tarastamine on õigustatud tulenevalt maade põllumajanduslikust kasutusest.

Veealad, millega tuleb ÜP koostamisel arvestada:

Veekogude äärseid alasid tuleb väärtustada, tagada neile juurdepääs ja hoida ühiskondlikus kasutuses. Paide linn on üleujutusohuga riskipiirkond, üleujutussaladel on soovitatav asustust mitte kavandada või võtta kasutusele meetmed kahjude vältimiseks. Tagada põhja- ja pinnavee kaitse.

Väärtuslikud põllumajandusmaad, millega tuleb ÜP koostamisel arvestada:

- Säilitada üldjuhul põllumajanduslik maakasutus. Välistada ei saa väärtuslike põllumajandusmaade all paiknevate keskkonnaregistris arvel olevate maavarade kaevandamist. Igakordsel kaevandamisloa taotluse menetlemisel tuleb anda hinnang mh väärtusliku põllumajandusmaa hävinemise olulisusele ja põhjendatusele.
- Vältida elektrituulikute ja päikesepaneeli parkide rajamist.
- Maaparandussüsteemi maa-alal või eesvoolul kavandatav ehitustegevus kooskõlastada Põllumajandusameti Järva keskusega.

Maardlad ja maavaravaru kaevandamisest mõjutatud alad, millega tuleb ÜP koostamisel arvestada:

- I kategooria ja II kategooria aladel või nende vahetusse lähedusse ei tohi planeerida tegevusi, mis välistavad edaspidi seal kaevandamise (nt planeerida uusi elamualasid).
- III kategooria aladel on maavarade kaevandamisest olulisem funktsioon (nt looduskaitse, tiheasustus) ja seetõttu maavarade kaevandamine nendel aladel ei ole tõenäoliselt võimalik. Aladel, mis kattuvad maardlatega, kuid mida ei ole maavara väljamise (mäetööstusmaa) eesmärgil seni kasutusse võetud ning mida ei ole käesolevas planeeringus käsitletud kaevandamiseks perspektiivsena, määratlemine mäetööstusmaana on võimalik pärast maavara kaevandamise loa taotlemist ja selle saamist õigusaktidega sätestatud korras.
- Tähelepanu tuleb muuhulgas pöörata ka kaevandamisega seotud transpordiga kaasnevatele negatiivsetele mõjudele.
- Maapõue seisundit ja kasutamist mõjutava tegevuse korraldamisel tuleb tagada arvelevõetud maavara kaevandamisväärsena säilimine ja juurdepääs maavaravarule. Püsiva iseloomuga tegevus on põhimõtteliselt lubatav, kui kavandatav tegevus ei halvenda maavaravaru kaevandamisväärsena säilimise või maavaravarule juurdepääsu osas olemasolevat olukorda.

Liikuvus, millega tuleb ÜP koostamisel arvestada:

Vajadusel arendada paindlikke lahendusi – nõudetransport, suuremate busside asemel väiksemad, era- ja ühissõidukite kombineerimine, kogukondlikud algatused.

Jalg- ja jalgrattateed on peamised linnalise asustusega alade sisestruktuuri ja nende lähialade sidustajad, mis tagavad liikumisvõimalused elamualade ja töökohtade, matkaradade, spordirajatiste, haridusasutuse ja muude teenuste osutamise ja vaba aja veetmise kohtadega (kaubanduskeskused, linnasüda jm) ning tähtsamate transpordisõlmedega.

Jalg- ja jalgrattateede planeerimisel ja projekteerimisel tuleb tähelepanu pöörata liiklusohutusele, valgustusele, parklatele, puhkekohtadele ja turvalisusele, sh arvestada alljärgnevate põhimõtetega:

- tee peab algama ja lõppema loogilises kohas, milleks on olemasolev tee, kool, kauplus, bussipeatus. Tee alguse, lõpu ja üleminekute lahendused peavad tagama ohutu ülemineku teistsuguse liikluskorraldusega teele;

- kavandatav jalg- ja jalgrattatee peab olema katkematu ning võimalikult pikkadel lõikudel ühel pool maanteed või tänavat. Vältida põhjendamatuid ristumisi maanteega ja vajadusel kaaluda jalg- ja jalgrattatee mahutamiseks sõidutee ümberehitamist;
- sildade ületamisel tuleb tagada katkematu ja ohutu liiklus, sildade rekonstrueerimisel tuleb arvestada vajaliku ruumiga jalgsi ja jalgrattaga liikujatele;
- kitsastes oludes, kus ei ole võimalik jalg- ja jalgratta tee vahele kavandada eraldusriba, tuleb liiklusohutuse tagamiseks leida muu leevendav meede, mis vähendab võimalikku mootorsõidukite liiklusest tulenevat ohtu;
- jalg- ja jalgrattatee ristumisel sõidutee ja raudteega tuleb tagada piisav nähtavus ja liiklusohutus.

Arengualad, millega tuleb ÜP koostamisel arvestada:

Maakondliku tähtsusega ettevõtlus- ja tööstusalad on kavandatud maakondlikku ja piirkondlikku keskusesse, riikliku tähtsusega maanteed ja maakondliku tähtsusega raudtee lähedusse. Taristu olemasolu ja lähedus tagab ettevõtlus- ja tööstusalade elujõulisuse. Paide linnas asub see Mäo–Reopalu koridoris.

Taastuenergeetika, millega tuleb ÜP koostamisel arvestada:

Üleriigilise planeeringuga „Eesti 2030+“ tuulikuparkide rajamiseks eelistatud alad Järva maakonda ette nähtud ei ole. Maakonnaplaneeringuga tuuliku- ega päikeseparkide rajamiseks eelistatud alad ei planeerita.

Juhul kui soovitakse Järva maakonda päikesepaneelide parke rajada, siis ei tohi neid rajada väärtuslikele põllumajandusmaadele ja väärtuslikele maastikele. Eelistatud on kasutusest väljalangenud alade kasutuselevõtt (nt endised tööstuspargid, laudakompleksid jms). Soovitav on installeerida päikesepaneele katustele ja seintele, mis vähendavad pikemas perspektiivis hoonete energiatarbimist ning on keskkonnasõbralik.

5.3. Piirkonnas kehtivad üldplaneeringud

Kuni uue Paide linna ÜP kehtestamiseni kehtivad endiste valdade ja linna üldplaneeringud edasi nendel territooriumitel, kus need enne ühinemist kehtestati. Seega kehtib Paide linna eri osades kolm üldplaneeringut:

- Paide linna üldplaneering (kehtestatud Paide Linnavolikogu 10.10.2002 määrusega nr 29, kehtivust pikendati Paide Linnavolikogu 21.12.2017 määrusega nr 46 kuni 24.10.2021),
- Paide valla üldplaneering (kehtestatud Paide Vallvolikogu 27.10.2011 otsusega nr 48),
- Roosna-Alliku valla üldplaneering (kehtestatud Roosna-Alliku Vallvolikogu 24.09.2009 otsusega nr 43).

Üldplaneeringud vaadati üle Paide Linnavolikogu 24.05.2018 otsusega nr 28. Ülevaates on toodud välja nende puudused ja tugevused.

5.4. Järvamaa arengustrateegia 2019–2035+

Visioon: *Järvamaa on ärksate eestimaalaste elu- ja kohtumispaik, kus katsetatakse ja luuakse uusi koostööformaate ja näidatakse selles osas teed tervele Eestile.*

Probleemiks on eelkõige tööealise elanikkonna oluline vähenemine, mis mõjutab omakorda ettevõtlust ja investeringukeskkonda. Et maakonda asuks elama uusi inimesi, muutub üha olulisemaks inimeste väärtustamine ning arengu- ja õppimisvõimaluste loomine; kogukondlikud sidemed ja suhted, sh kogukonnakeskused, mis aitaksid uutel inimestel kiiremini kohaneda; elamistingimused ja võimalus oma kodu luua.

Keskkond. Järvamaa eristub keskkonnasõbralike eluviiside ja pühendunud looduskaitse poolest. Puhas elukeskkond, keskkonnateadlikud inimesed, säilinud loodusväärtused ja loodusressursside jätkusuutlik kasutamine. Vajadused: suurem keskkonnasäästlike eluviiside ja hoiakute levik; vähem prügi ja rohkem prügi sorteerimist; loodusväärtuste käsitamine ressursi, mitte pärssiva piiranguna; maakonna loodusväärtuste süsteemne ülevaade ja käsitlus ning kaitsealade suurem nähtavus; rohkem matkaradasid, olemasolevate parem viidastamine. Tulemus: Järvamaa kui igäihe looduskaitse eest seisja (esimene heinamaakond ehk avalikus ruumis kasvatatakse lille-muru).

Ruum ja elamumajandus. Tagatud on meeldiv, kvaliteetne ja energiasäästlikult ning terviklikult lahendatud elukeskkond. Vajadused: energiatõhususe suurendamine; eluasemesektori areng; miljööväärtuslike alade läbimõtlemine. Tulemus: energiasäästlik kriteeriumite seadmine; vanade majade renoveerimise hõlbustamine; hoonete kütte- ja ventilatsioonisüsteemide kaasajastamine, ehitus- ja viimistlusmaterjalide tervislikkus ja keskkonnasõbralikkus ehk hea sisekliima lisaks energiasäästule; mitmekesisem üürieluasemete pakkumine.

Sport. Järvamaa inimesed on liikuvad, aktiivsed ja elujõulised ning liikumisel ja spordil on oluline ning kasvav roll Järvamaa inimese elujõu edendamisel. Vajadused: suurem liikumisaktiivsus noorte ja täiskasvanute seas; liikumis/turnimislinnakud koolide juures; treeningutel ja huviringide töös osalemist toetav ühistransport. Tulemused: kergliiklusteede rajamine (koolideni, lasteaedadeni), terviseradade rajamine ja hooldamine; koolikeskkondade muutmine liikumissõbralikuks – linnakute rajamine.

Ühendused. Järvamaal on professionaalselt ja efektiivselt korraldatud ühistranspordisüsteem, mille kaudu on tagatud inimeste liikumisvajaduse rahuldamine, sh sujuv ümberistumine Mäo reisirajatis ja teistes logistiliselt sobivates paikades; heas korras teedevõrk ja maanteed taristu. Vajadused: keskustevõrgu säilitamine, tugevdamine; toimepiirkondade ja teeninduskeskuste sidustamine läbi kestlike transpordiliikide ja kvaliteetsete ühenduste; avaliku ühistranspordivõrgu ajakohastamine vastavalt inimeste liikumisvajadustele. Tulemused: valdkondadeüleline nõudluspõhine ühistranspordi korraldamine; hästi toimiv koostöö ühistranspordi osapooltega nii riiklikul, maakondlikul kui ka kohalikul tasandil; korrastatud ja turvalised juurdepääsud ühistranspordile.

5.5. Paide linna strateegilised arengudokumendid

Paide linna arengukava aastani 2035 ja eelarvestrateegia aastateks 2020-2023 võeti vastu linnavolikogu 20.09.2018 määrusega nr 42. ÜP loob ruumilised eeldused arengukavas seatud strateegiliste eesmärkide elluviimiseks.

Linnaruumi ehk avaliku ruumi arenguvajadused

Eesmärk: Paides on säästva arengu põhimõtteid järgiv, hästi toimiv ja mitmekülgeid võimalusi pakkuv turvaline linnaruum, mis arvestab linnakodanike ja ettevõtete vajadustega.

Kahaneva elanikkonnaga arvestada tähendab planeerida kahanevat linnaruumi – see toob kaasa asustuse ja hoonestuse arendamise olulisemates keskustes ning külades, kus on olemas väljaehitatud taristu. Võimalik ja vajalik võib olla ka äärealadel tühjaks jäävad hooned lammutada. Senisest enam tuleb eraldada ebasoodsa vastastikuse mõjuga ehitisi ning planeerida neile sobiv taristu ja keskkond. Elamuid ja tööstushooneid peab arendama eri piirkondades.

Et kogukonna abil ruumikasutust ja -kvaliteeti parandada, tuleb läbi mõelda kaasamismudel, mille järgi kogukonnaliikmed ei osaleks ainult ruumikasutuse planeerimises, vaid ka planeeritu elluviimises. See tähendab anda linnaruum (aiad, pargid, kogukonnanhood) osaliselt kogukonna kasutusse, kujundada seda ühiselt (hoonete värvilahendused, heakorrastus) ja koguda interaktiivselt ettepanekuid muudatusteks.

Järjepidevalt peab arendama tehnilist taristut ja elluviimist ootavad kommunaalmajandusega seonduvad projektid. Senisest kasutajasõbralikumaks peavad saama avalikud pargid ning kalmistud.

Prioriteet on luua keskkond ja tehniline taristu, mis rahuldab elanikke ja ettevõtteid. Läbiv kontseptsioon on piirkonna säästev areng. See hõlmab ressursside säästvat kasutamist, keskkonnasõbralike lahenduste rakendamist, inimesekeskse linnaruumi loomist. Säästva arengu printsiipe tuleb jälgida iga arengutegevuse juures.

Avaliku ruumi tegevuskava näeb ette kujundada keskväljak atraktiivsemaks jalakäijate- ja puhkealaks, korrastada-uuendada haljasalad ja pargid, arendada veekogudeäärseid alasid, luua terviserajad igale eale, rajada kogukonnaaed, leida lahendus eluaseme üüripindade puudusele ja luua vanalinna fond.

Liikluse ja transpordi tegevuskava näeb ette korrastada teedevõrk, luua tarbijasõbralik ühistransport, rajada kergliiklusteid ja tagada turvaline liikluskorraldus.

Kommunaalmajanduse tegevuskava näeb ette tõsta elanikkonna keskkonnateadlikkust, kasutada suuremas mahus taastuvenergiat, tagada looduskaitsealade ja loodusväärtuslike paikade kaitse

Linnavolikogu 19.06.2008 määrusega nr 16 kehtestati **Paide vanalinna arengukava** aastani 2020. Sealne visioon näeb, et *Paide vanalinn on miljööväärtuslik, heakorrastatud ja turvaline elamise, töötamise ja sisuka vaba aja veetmise tunnustatud paik Eestimaa südamel, atraktiivne koht Eesti ajaloo tundmaõppimiseks, kultuuripärandi edustuseks ja loometöö väljendamiseks.*

Paide vanalinna arengukava 2020 keskendub ennekõike kahele sihtrühmale – linnakodanikud ja linna külalised. Esimesel juhul pühendatakse kvaliteetse linnakeskkonna, vanalinnast hoolivate linnakodanike ja kinnisvaraomanike kujundamisele. Teise sihtrühma puhul on

keskseks turismiklastri arendamine ja Paide vanalinna teadvustamine külastuskohana. Erilise tähelepanu all on asjaolu, et Paide vanalinn säiliks omanäolise atraktiivse elamis- ja külastusobjektina, mis toimib laialdases koostöövõrgus teiste turismiobjektidega Eestis ja Läänemeresuures.

6. Tegevus- ja ajakava

ÜP orienteeruva ajakava koostamise aluseks on planeerimisseadus ning keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus. Ajakava on esialgne ja sellesse võib tulla muudatusi, mis sõltub ÜP ja KSH menetlustoimingute kestusest ning erinevate osapoolte koostöövalmidusest.

ÜP ja KSH menetlemine toimub üheaegselt, mis võimaldab planeeringulahenduse koostamisel arvestada võimalikult suures ulatuses selle elluviimisega kaasnevaid keskkonnamõjusid ja seada vajadusel vajalikke meetmeid/kitsendusi/abinõusid võimalike negatiivsete mõjude vältimiseks või leevendamiseks. Planeeringulahenduse lähteseisukohtade kujundamine, lahenduse koostamine ja avalikustamine toimuvad paralleelselt ja integreeritult KSH väljatöötamise kavatsuse ja aruande koostamisega, mistõttu on kogu menetlusse üheaegselt kaasatud nii planeeringu kui KSH eksperdid.

Üldplaneeringu ja KSH etapp	Toimumise aeg/täitmine
ÜP ja KSH algatamine	20.09.2018
ÜP lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse koostamine	jaanuar–veebruar 2020
ÜP lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamise kavatsuse kohta ettepanekute küsimine (koos avalikustamise teatega) ja täiendamine lähtuvalt ettepanekutest	mai–juuni 2020
ÜP põhilahenduse ja KSH aruande eelnõu koostamine	juuli–detsember 2020
ÜP ja KSH aruande eelnõu avalik väljapanek	veebruar 2021
ÜP ja KSH aruande eelnõu avalik arutelu	aprill 2021
ÜP ja KSH aruande eelnõu kooskõlastamine ja arvamuse avaldamine asjaomaste asutuste ja isikute poolt, ÜP ja KSH aruande täiendamine	juuni–september 2021
ÜP ja KSH aruande eelnõu esitamine vastuvõtmiseks Paide Linnavolikogule (eeldatav vastuvõtmine)	oktoober 2021
ÜP avalik väljapanek	november–detsember 2021
ÜP avalik arutelu	veebruar 2022
ÜP esitamine rahandusministrile heakskiitmiseks (eeldatav heakskiit)	juuni–juuli 2022
Kehtestamine Paide Linnavolikogu poolt	august–september 2022

7. Kaasamine ja koostöö

ÜP on kokkulepe Paide linnavalituse ning kohalike elanike ja ettevõtete vahel ning see tuleb koostada avatult ja läbipaistvalt. Seetõttu tuleb anda kõigile võimalus osaleda neid puudutavate otsuste tegemisel. Eesmärk on laiapõhjalise avaliku protsessi tulemusel kujundada kogukondade ja linnavalitsuse vahel hea infovahetus ja osalusruum, mis töötaks ja jälgiks eesmärkide täitmist ka ÜP koostamise ja kehtestamise järel.

Koostöö juhtimiseks koostatakse kaasamiskava, kus täpsustatakse peamised infokanalid (Paide linna koduleht ja Facebook, linnaleht, Järva Teataja, olulisemad piirkondlikud keskused ja asutused, huvitatud isikute list) ja kaasamise viisid (vestlusringid, linnaretked, tajukaardid, küsitlused, mõttekojad, ajutised infopunktid, veebidiskussioonid, teemaseminarid, ideekorje, arendusplaane selgitavad arutelud eri sihtrühmadele, avalikud arutelud ja väljapanekud), kaasatavad osapooled ja koostööpartnerid ning koostatakse täpsema ajagraafikuga tegevuskava.

Lähtudes Vabariigi Valitsuse 17.12.2015 vastu võetud määrusest nr 133 „Planeeringute koostamisel koostöö tegemise kord ja planeeringute kooskõlastamise alused“ koostatakse ÜP koostöös valitsusasutustega, kelle valitsemisalasse või tegevusvaldkonda küsimus kuulub.

ÜP kooskõlastatakse:

- ministriumitega (rahandusministeeriumi Järvamaa talitus ja riigihalduse minister, majandus- ja kommunikatsiooniministeerium, maaeluministeerium, keskkonnaministeerium, kaitseministeerium);
- ametite ja riigiasutustega (Maa-amet, Maanteeamet, Keskkonnaamet, Muinsuskaitseamet, Päästeamet, Politsei- ja Piirivalveamet, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet, Terviseamet, Põllumajandusamet, Põllumajandusuuringute keskus, Lennuamet, Veterinaar- ja Toiduamet);
- naaberomavalitsused (Türi vald, Järva vald, Kose vald, Järvamaa Omavalitsuste Liit).

Samuti kaastakse protsessi seisukohtade avaldamiseks:

- tehnovõrkude omanikud või valdajad (OÜ Elektrilevi, AS Paide Vesi, AS Eesti Gaas, Telia Eesti AS, Elisa Eesti AS, Tele2 Eesti AS, Enefit Green OÜ, SA Paide Haldus);
- organisatsioonid ja ettevõtted (SA Järvamaa Arenduskeskus, Järvamaa Ühistranspordi Keskus MTÜ, Paide muusika- ja teatrimaja, Järvamaa muuseum, SA Ajakeskus Wittenstein, Paide Avatud Noortekeskus, MTÜ Süda-Eesti Sotsiaalkeskus, SA Paide Spordikeskus, Riigimetsa Majandamise Keskus, Riigi Kinnisvara AS, Eesti Keskkonnaühenduste Koda, Kaitseliit);
- avalikkus ja kogukonnad (seltsid, ühistud, MTÜd, puudutatud ja huvitatud isikud, elanikud, ettevõtjad, maaomanikud, sh need, kes on avaldanud soovi olla kaasatud).

ÜP koostamise käigus võib ilmneda vajadus kaasata veel mõni puudutatud isik, asutus või organisatsioon. Tähtis on jälgida, et kõik endiste valdade elanikud oleksid võrdselt kaasatud ÜP koostamisse (ideekorjed, väärtuste väljaselgitamine, avalikud arutelud).

ÜPga seonduvat teavet tuleb järjepidevalt kajastada Paide linna kodulehel loodava üldplaneeringu teemalehel. Ajalehtedes kajastatakse Paide linna ÜP koostamise käiku lisaks

ametlikele teadetele (avalikustamine, avalikud arutelud jm menetlustoimingud) pikemate artiklitega.

ÜP visualiseerimiseks, ideekorjeks ja materjalide avalikustamiseks kasutatakse ka veebipõhist kaardirakendust. Kaardimaterjal koostatakse lisaks paberile elektrooniliselt temaatiliste kihtide kaupa, mida saab huvilistele kättesaadavaks teha juba ÜP koostamise käigus. ÜP peab olema arusaadav ja mugav tööriist, mida saavad igapäevaselt kasutada nii ametnikud, ettevõtjad kui ka kohalikud elanikud ja kogukonnad.

8. Vajalikud uuringud ja analüüsid

ÜP põhilahenduse koostamiseks analüüsitakse:

- maakasutust, et vaadata, mis on eelmiste ÜPdega muutunud, kus on kavandatu ellu viidud ja kus mitte;
- liikuvust, et pakkuda eri liikumisviiside arendamise põhimõtteid, sh maaelanikkonna ligipääsetavus külakeskustele ja kesklinnale, sidusat kergliiklusteede võrgustikku ja läbimõeldud tänavaruumi linnakeskuses;
- miljööväärtuslike alasid, et anda sisend miljööalade piiritlemiseks ja tingimuste määratlemiseks, sh kaaludes 2008 koostatud teemaplaneeringu „Paide miljööväärtuslike hoonestusalade piiride määramine ning kaitse- ja kasutamistingimuste seadmine“ (kehtestamata) ettepanekuid ja ajakohasust;
- rohevõrgustikku, et parandada sidusust ja tagada väärtuslike elementide kaitse, sh linnakeskuses;
- ettevõtluskeskkonda, et mõista ettevõtjate ruumilisi arenguvajadusi, töötada välja ettevõtluskeskkonna arendamise põhimõtted, sh väärtuslikel põllumajandusmaadel;
- keskkonnamõjude strateegiline hindamine, sh majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise keskkonna mõjude hindamine.

Koostatakse ideekorjeid ja küsitlusi Paide linna elanikele. 2020. aastal valmivad Pärnu jõe kasutatavuse ja üleujutusosalade uuringud. ÜP koostamisel võib analüüside või uuringute vajadus ja käsitus täpsustuda.

9. Ekspertühma koosseis

Paide linna üldplaneeringu koostamiseks on moodustatud töörühm Paide linnapea 17. märts 2020 käskkirja nr 15-1/20/1 alusel:

- Siret Pihelgas, Paide abilinnapea
- Heigo Laaneoks, linnamajandusosakonna juhataja
- Gerli Reiman, linnaarhitekt
- Elo Kiivet, linnaarhitekt
- Tiina Kivila, keskkonna peaspetsialist
- Egle Ninep, ehituse peaspetsialist (teed ja tänavad)
- Elliko Kõiv, maakorralduse peaspetsialist
- Karola Jaanof, arenduse peaspetsialist

ÜP koostamist konsulteerib ja keskkonnamõju strateegilist hindamist viib läbi Kobras AS (Riia 35, 50410 Tartu, tel 730 0310, e-post: kobras@kobras.ee).

ÜP koostajad:

- Teele Nigola – üldplaneeringu projektijuht, maastikuarhitekt-planeerija
- Piia Kirsimäe – kartograaf-geoinformaatik, planeerija
- Priit Paalo – planeerija
- Silvia Türkson – planeerija assistent

Keskkonna ekspertühm:

- Urmas Uri – KSH juhtekspert
- Noela Kulm – mõju pinna- ja põhjavee režiimile, mõju looduskaitsele väärtustele, Natura hindamine
- Maris Palo – mõju kliimale ja maastikule, mõju inimese tervisele ja heaolule
- Marite Blankin – jäätmed, õhk, müra
- Ene Kõnd – keskkonnapiirangud
- Tanel Mäger – geoloogia

10. Lähtematerjalid

Järvamaa maakonnaplaneering 2030+ (kehtestatud Järva maavanema 12.12.2017 korraldusega nr 1-1/17/329).

Järva maakonna sotsiaalmajandusliku ja ruumilise arengu analüüs. Ramboll Eesti, 2014.

Järva maakonna arengustrateegia 2019–2035+. Järvamaa arenduskeskus, 2019.

Järva maakonna terviseprofiil 2018 ja tegevuskava 2019-2022. Järvamaa tervisenõukogu, 2018.

Paide linna üldplaneering (kehtestatud Paide Linnavolikogu 10.10.2002 määrusega nr 29)

Paide valla üldplaneering (kehtestatud Paide Vallvolikogu 27.10.2011 otsusega nr 48)

Roosna-Alliku valla üldplaneering (kehtestatud Roosna-Alliku Vallavolikogu 24.09.2009 otsusega nr 43)

Paide linnas kehtivate üldplaneeringute ülevaatus (Paide Linnavolikogu 24.04.2018 otsus nr 28).

Paide linna arengukava aastani 2035 ja eelarvestrateegia aastateks 2020-2023 (vastu võetud linnavolikogu 20.09.2018 määrusega nr 42)

Paide vanalinna arengukava aastani 2020 (kehtestatud Paide Linnavolikogu 19.06.2008 määrusega nr 16)

Teemaplaneering „Paide miljööväärtuslike hoonestusalade piiride määramine ning kaitse- ja kasutamistingimuste seadmine“ (kehtestamata) ja KSH programm, Hendrikson & Ko, 2008.

Eesti XX sajandi arhitektuuri kaitse programm. Järvamaa. Välitööd ja hinnang ehituspärandile. Muinsuskaitseamet, 2009.

Paide linna asustusüksuse haljasalade ja parkide analüüs. K-Projekt, 2019.

Pärnu jõe kasutusvõimaluste uuring (valmib 2020 sügisel)

Paide linna teede ja tänavate teekatete seisukorra hindamine. ERC Konsultatsiooni OÜ, 2017.

Paide linna teede ja tänavate liiklusloendus ning ristmiku uuring. ERC Konsultatsiooni OÜ, 2017.

Põhimaantee nr 5 Pärnu-Rakvere-Sõmeru Reopalu-Mäo lõigu km 87,8-94,1 liiklusloenduse ja -prognoosi aruanne. Teedeprojekt, 2013.

Paide linna, Paide valla ja Roosna-Alliku valla haridusvaldkonna olukorra analüüs. Geomedia, 2017.

Paide linna, Paide valla ja Roosna-Alliku valla sotsiaalvaldkonna olukorra analüüs. Cumulus Consulting, 2017.

Paide linna, Paide valla ja Roosna-Alliku valla transpordivaldkonna olukorra analüüs. Peeter Saldre, Veljo Tammik, Siret Pihelgas, 2017.

Järvamaa rahvastiku analüüs. Ühinemisläbirääkimiste konsultatsioon. Rivo Noorkõiv 2017.

Paide linna terviseprofiil ja tegevussuunad 2015-2018. Paide Linnavalitsus, 2015.

Paide linna ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arendamise kava aastateks 2018-2029 (vastu võetud Paide linnavolikogu 24.01.2019 määrusega nr 2)

Paide linna jäätmekava 2018-2023 (vastu võetud Paide linnavolikogu 21.06.2018 määrusega nr 37)

Paide linna teehoiukava 2018-2022 (vastu võetud Paide linnavolikogu 15.11.2018 määrusega nr 61)

Paide sademeveetrasside uuring. Keskkonnaprojekt, 2017.

Järvamaa, Jõgevamaa ja Tartumaa maakonnaplaneeringuid täpsustav teemaplaneering „Põhimaantee nr 2 (E263) Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa trassi asukoha täpsustamine km 92,0-183,0" (kehtestatud Järva maavanema 30.11.2012 a korraldusega nr 423).